

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

/Роман ГРЕШКО/

від «27» серпня 2025 р.



## РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

### «ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ»

обов'язкова

Освітньо-професійна програма:	Фінанси, банківська справа та страхування
Спеціальність:	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Галузь знань:	07 «Управління і адміністрування»
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Факультет:	економічний
Мова навчання:	українська

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінансовий аналіз» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань 07 «Управління і адміністрування», затвердженої рішенням Вченої ради Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича від 26.05.2022 року, протокол № 6, та введеної в дію наказом ректора № 173 від 07.06.2022 р.

Розробник: **Марусяк Наталія Леонідівна**, доцент кафедри фінансів і кредиту,  
кандидат економічних наук, доцент

Викладач: **Марусяк Наталія Леонідівна**, доцент кафедри фінансів і кредиту,  
кандидат економічних наук, доцент

Погоджено з гарантом ОП \_\_\_\_\_ **Наталія БАК**

Затверджено на засіданні кафедри фінансів і кредиту

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Завідувач кафедри \_\_\_\_\_ **Петро НІКІФОРОВ**

Схвалено методичною радою економічного факультету

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Голова методичної ради \_\_\_\_\_ **Ірина НИКИФОРАК**

**Мета навчальної дисципліни** - сформувавши теоретико-методичні знання та практичні вміння з питань аналізу фінансового стану та фінансової діяльності підприємств різних форм власності та організаційно-правових форм в сучасних умовах господарювання.

**Пререквізити.** Навчальні дисципліни, обов'язкові для вивчення здобувачем вищої освіти до початку роботи над курсом «Фінансовий аналіз», - це «Фінанси», «Бухгалтерський фінансовий облік», «Фінанси підприємств». Дисципліна слухається здобувачами освіти паралельно із виконанням курсової роботи. Вивчення дисципліни «Фінансовий аналіз» є підґрунтям для виробничої практики та кваліфікаційної роботи.

**Результати навчання.** Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування» (освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування») вивчення дисципліни «Фінансовий аналіз» сприяє формуванню наступних компетентностей і програмних результатів навчання:

***Інтегральна компетентність:***

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності в галузі фінансів, банківської справи та страхування або в процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

***Загальні компетентності:***

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.

***Фахові компетентності:***

- СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.
- СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.
- СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.
- СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

***П***

- Р***Р04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.
- Р***Р05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- Р***Р09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.
- Р***Р10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.
- Р***Р13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.
- Р***Р14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

***т***  
***а***  
***т***  
***и***

- ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань і змістовно інтерпретувати отримані результати.
- ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.
- ПР20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.
- ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.
- ПР23. Визначати досягнення та ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

### Опис навчальної дисципліни Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	IV	VII	5	150	2	30	45	-	-	75	-	Екзамен
Заочна	IV	VII	5	150	2	6	10	-	-	134	-	Екзамен

### Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі						усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.		
<b>Змістовий модуль 1. Теоретичні та методичні основи фінансового аналізу капіталу та грошових потоків підприємства</b>														
<b>Тема 1.</b> Теоретичні основи фінансового аналізу	15	4	4	-	-	7	15	1	1	-	-	13		
<b>Тема 2.</b> Аналіз майна підприємства	15	4	5			6	15	1	1			13		
<b>Тема 3.</b> Аналіз джерел формування капіталу підприємства	15	2	5			8	15	1	1			13		
<b>Тема 4.</b> Аналіз грошових потоків підприємства	15	2	4			9	15	-	1			14		
Разом за змістовим модулем 1	60	12	18			30	60	3	4			53		
<b>Змістовий модуль 2. Напрямки аналізу фінансового стану підприємства та їх особливості</b>														
<b>Тема 5.</b> Аналіз фінансової стійкості підприємства	15	4	4	-	-	7	15	1	1	-	-	13		
<b>Тема 6.</b> Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства	15	2	4	-	-	9	15	-	1	-	-	14		
<b>Тема 7.</b> Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства та рентабельності	15	4	4	-	-	7	15	1	1	-	-	13		
<b>Тема 8.</b> Аналіз ділової активності та інвестиційної	15	2	5	-	-	8	15	-	1	-	-	13		

привабливості підприємства												
<b>Тема 9.</b> Аналіз ймовірності банкрутства підприємства	15	4	5	-	-	6	15	1	1	-	-	13
<b>Тема 10 .</b> Комплексний аналіз фінансового стану	15	2	5	-	-	8	15	-	-	-	-	15
Разом за змістовим модулем 2	90	18	27	-	-	45	90	3	5	-	-	81
<b>Разом годин</b>	<b>150</b>	<b>30</b>	<b>45</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>75</b>	<b>150</b>	<b>6</b>	<b>10</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>134</b>

### Тематика лекційних занять з переліком питань

№ п/п	Назва теми (завдання)
	<b>Тема : Теоретичні основи фінансового аналізу</b> 1. Мета, зміст та завдання фінансового аналізу. 2. Види фінансового аналізу.
	<b>Тема : Теоретичні основи фінансового аналізу</b> 1. Прийоми, методи та моделі фінансового аналізу. 2. Інформаційна база фінансового аналізу.
	<b>Тема: Аналіз майна підприємства</b> 1. Економічна сутність та структура майна підприємства. 2. Методика аналізу майна підприємства.
	<b>Тема: Аналіз майна підприємства</b> 1. Аналіз необоротних активів підприємства. 2. Аналіз стану та використання оборотних активів.
	<b>Тема: Аналіз джерел формування капіталу підприємства</b> 1. Класифікація джерел формування капіталу та завдання їх аналізу. 2. Аналіз структури джерел формування капіталу. 3. Аналіз вартості капіталу. 4. Аналіз ефективності використання капіталу.
	<b>Тема: Аналіз грошових потоків підприємства</b> 1. Суть грошового потоку та значення його аналізу. 2. Поняття та розрахунок фінансового й операційного циклу. 3. Аналіз руху грошових потоків. 4. Методи аналізу грошових потоків. 5. Прогнозування грошових надходжень і витрат.
	<b>Тема: Аналіз фінансової стійкості підприємства</b> 1. Поняття фінансової стійкості та значення її аналізу. 2. Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості..
	<b>Тема: Аналіз фінансової стійкості підприємства</b> 3. Аналіз відносних показників фінансової стійкості. 4. Оцінювання запасу фінансової стійкості підприємства.
	<b>Тема: Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства</b> 1. Суть ліквідності та платоспроможності. 2. Аналіз ліквідності балансу. 3. Аналіз відносних показників ліквідності і платоспроможності підприємства. 4. Оперативний аналіз платоспроможності.

	<p><b>Тема: Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства та рентабельності</b></p> <p>1. Показники фінансових результатів та завдання їх аналізу. 2. Аналіз рівнів, динаміки і структури фінансових результатів.</p>
	<p><b>Тема: Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства та рентабельності</b></p> <p>1. Факторний аналіз показників прибутку. 2. Аналіз рентабельності.</p>
	<p><b>Тема: Аналіз ділової активності та інвестиційної привабливості підприємства</b></p> <p>1. Суть ділової активності та завдання аналізу 2. Показники, що характеризують ділову активність підприємства 3. Аналіз стійкості економічного зростання підприємства 4. Аналіз інвестиційної привабливості підприємства</p>
	<p><b>Тема: Аналіз ймовірності банкрутства підприємства</b></p> <p>1. Суть, цілі та значення аналізу ймовірності банкрутства. 2. Методика діагностики банкрутства, що діє в Україні. 3. Багатофакторні формалізовані моделі діагностики банкрутства підприємства.</p>
	<p><b>Тема: Аналіз ймовірності банкрутства підприємства</b></p> <p>1. Багатофакторні формалізовані моделі діагностики банкрутства підприємства.</p>
	<p><b>Тема: Комплексний аналіз фінансового стану</b></p> <p>1. Суть та значення проведення комплексного фінансового аналізу. 2. Етапи моделі обробки вхідної інформаційної бази. 3. Методичні основи проведення комплексної оцінки фінансового стану підприємств.</p>

#### Тематика практичних занять з переліком питань

№ п/п	Назва теми (питання/завдання)
	<p><b>Тема : Теоретичні основи фінансового аналізу</b> Завдання: оволодіти знаннями щодо мети, завдань та напрямків фінансового аналізу, розуміти зміст і функції фінансового аналізу; знати особливості видів фінансового аналізу.</p>
	<p><b>Тема : Теоретичні основи фінансового аналізу</b> Завдання: оволодіти знаннями щодо прийомів та методів фінансового аналізу; знати основні моделі аналізу фінансових звітів; характеризувати інформаційну базу фінансового аналізу</p>
	<p><b>Тема: Аналіз майна підприємства</b> Завдання: оволодіти знаннями щодо порядку аналізу майна підприємства; навчитися будувати порівняльний аналітичний баланс, здійснювати вертикальний та горизонтальний аналіз.</p>
	<p><b>Тема: Аналіз майна підприємства</b> Завдання: здійснювати аналіз необоротних та оборотних активів підприємства за допомогою спеціальних прийомів та методів.</p>
	<p><b>Тема: Аналіз майна підприємства</b> Завдання: розраховувати показники якісної оцінки активів та майнового стану та робити аналітичні висновки.</p> <p><b>Тема: Аналіз джерел формування капіталу підприємства</b> Завдання: оволодіти знаннями щодо завдань та порядку аналізу джерел формування капіталу.</p>

	<p><b>Тема: Аналіз джерел формування капіталу підприємства</b> Завдання: навчитися аналізувати структуру та динаміку джерел формування капіталу підприємства.</p>
	<p><b>Тема: Аналіз джерел формування капіталу підприємства</b> Завдання: навчитися розраховувати показники ефективності використання капіталу та ефект фінансового важеля; на основі розрахованих показників зробити аналітичні висновки.</p>
	<p><b>Тема: Аналіз грошових потоків підприємства</b> Завдання: оволодіти знаннями щодо суті грошового потоку та завданнями його аналізу; навчитися розраховувати тривалість фінансового та операційного циклу та аналізувати рух грошових потоків.</p>
	<p><b>Тема: Аналіз грошових потоків підприємства</b> Завдання: оволодіти знаннями щодо методів аналізу грошового потоку; навчитися аналізувати рух грошових потоків підприємства за фінансовою звітністю; оволодіти методикою прогнозування грошових потоків підприємства.</p>
	<p><b>Тема: Аналіз фінансової стійкості підприємства</b> Завдання: оволодіти знаннями щодо теоретичних основ фінансової стійкості; розуміти значення та напрямки її аналізу; навчитися визначати тип фінансової стійкості.</p>
	<p><b>Тема: Аналіз фінансової стійкості підприємства</b> Завдання: розраховувати відносні показники фінансової стійкості та робити аналітичні висновки; оволодіти методикою визначення запасу фінансової стійкості підприємства.</p>
	<p><b>Тема: Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства</b> Завдання: оволодіти знаннями щодо теоретичних засад аналізу платоспроможності та ліквідності підприємства.</p>
	<p><b>Тема: Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства</b> Завдання: навчитися аналізувати ліквідність балансу, визначати відносні показники платоспроможності та робити аналітичні висновки.</p>
	<p><b>Тема: Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства та рентабельності</b> Завдання: оволодіти знаннями щодо завдань та напрямів аналізу фінансових результатів підприємства; навчитися аналізувати динаміку та структуру фінансових результатів за даними фінансової звітності.</p>
	<p><b>Тема: Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства та рентабельності</b> Завдання: здійснювати факторний аналіз прибутковості; розраховувати показники рентабельності що характеризують основну (операційну), фінансову та інвестиційну діяльність; навчитися здійснювати факторний аналіз рентабельності.</p>
	<p><b>Тема: Аналіз ділової активності та інвестиційної привабливості підприємства</b> Завдання: оволодіти знаннями щодо суті ділової активності та порядку її аналізу; навчитися здійснювати аналіз ділової активності підприємства за відносними показниками.</p>
	<p><b>Тема: Аналіз ділової активності та інвестиційної привабливості підприємства</b> Завдання: оволодіти знаннями щодо механізму аналізу інвестиційної привабливості підприємства; навчитися здійснювати аналіз стійкості економічного зростання підприємства.</p>
	<p><b>Тема: Аналіз ділової активності та інвестиційної привабливості підприємства</b> Завдання: навчитися здійснювати аналіз стійкості економічного зростання підприємства та робити аналітичні висновки.</p> <p><b>Тема: Аналіз ймовірності банкрутства підприємства</b></p>

	Завдання: оволодіти знаннями щодо змісту аналізу ймовірності банкрутства підприємства.
	<b>Тема: Аналіз ймовірності банкрутства підприємства</b> Завдання: оволодіти знаннями щодо методики діагностики банкрутства відповідно до українського законодавства;
	<b>Тема: Аналіз ймовірності банкрутства підприємства</b> Завдання: навчитися визначати ймовірність банкрутства за допомогою багатофакторних формалізованих моделей та робити аналітичні висновки.
21	<b>Тема: Комплексний аналіз фінансового стану</b> Завдання: оволодіти знаннями щодо змісту та значення проведення комплексного фінансового аналізу, методичних основ проведення комплексної оцінки фінансового стану підприємства
	<b>Тема: Комплексний аналіз фінансового стану</b> Завдання: оволодіти знаннями щодо етапів моделі обробки вхідної інформаційної бази; оволодіти методичними основами проведення комплексного аналізу фінансового стану підприємства на основі формування ранжованого ряду фінансових показників і коефіцієнтів.
	<b>Тема: Комплексний аналіз фінансового стану</b> Завдання: оволодіти методичними основами проведення комплексної оцінки фінансового стану підприємства на основі визначення абсолютної величини розрахункового значення інтегрального показника та на основі порівняння розрахункових показників із еталонними величинами

### Завдання для самостійної роботи студентів\*

№ п/п	Завдання для самостійної роботи
	<b>Тема: Теоретичні основи фінансового аналізу</b> 1. Виявити особливості та взаємозв'язок управлінського та фінансового аналізу. 2. Розглянути методи та прийоми фінансової роботи та фінансового аналізу на підприємстві. 3. Дослідити сутність експрес-аналізу фінансового стану підприємства. 4. Дослідити особливості деталізованого аналізу фінансового стану підприємства 5. Розглянуто фінансовий аналіз як основи фінансового прогнозування на підприємстві.
	<b>Тема: Аналіз майна підприємства</b> 1. Здійснити горизонтальний та вертикальний аналіз майна підприємства. 2. Побудувати порівняльний аналітичний баланс. 3. Виявити особливості аналізу основних засобів. 4. Проаналізувати нематеріальні активи підприємства. 5. Здійснити факторний аналіз капіталовіддачі основних засобів. 6. Проаналізувати джерела формування, структуру та розміщення оборотного капіталу підприємства 7. Розглянути сутність та основні завдання аналізу запасів. 8. Дослідити сутність та методологію аналізу дебіторської заборгованості. 9. Проаналізувати оборотність оборотного капіталу підприємства.
	<b>Тема: Аналіз джерел формування капіталу підприємства</b> 1. Розглянути методологію аналізу джерел формування капіталу підприємства. 2. Дослідити основні завдання аналізу динаміки та структури капіталу підприємства. 3. Здійснити оцінку позикового капіталу підприємства. 4. Дослідити завдання аналізу власного капіталу підприємства. 5. Дослідити фактори, що впливають на співвідношення власного і позикового капіталу. 6. Здійснити оцінку ефективності управління структурою капіталу підприємства на основі фінансового важеля. 7. Здійснити оцінку складу та структури кредиторської заборгованості підприємства.

	<p><b>Тема: Аналіз грошових потоків підприємства</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Розглянути методи розрахунку грошового потоку, переваги та недоліки.</li> <li>2. Дослідити порядок складання звіту про рух грошових коштів.</li> <li>4. Пояснити вплив дефіцитного та надлишкового грошового потоку на діяльність підприємств.</li> <li>5. Визначити показники, що характеризують обсяг сформованих грошових потоків.</li> <li>6. Виявити причини та наслідки, пов'язанні з наявністю чи відсутністю грошових коштів на підприємстві.</li> </ol>
	<p><b>Тема: Аналіз фінансової стійкості підприємства</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Проаналізувати фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємства.</li> <li>2. Дослідити напрямки аналізу фінансової стійкості підприємства.</li> <li>3. Визначити показники структури джерел формування капіталу, порівняти отримані значення з нормативними значеннями та дати оцінку їх динаміки.</li> <li>4. Дати характеристику типам фінансової стійкості підприємства.</li> <li>5. Вивчити методичку факторного аналізу порогу рентабельності</li> </ol>
	<p><b>Тема: Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. З'ясувати зв'язок між категоріями «ліквідність» і «платоспроможність»</li> <li>2. Виявити причини виникнення неплатоспроможності підприємства та основні шляхи забезпечення платоспроможності.</li> <li>3. Дослідити економічний зміст, порядок розрахунку та нормативні значення відносних показників оцінювання ліквідності та платоспроможності</li> <li>4. Розглянути мету і принципи складання платіжного календаря.</li> </ol>
	<p><b>Тема: Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства та рентабельності</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Розглянути поняття доходів, витрат і прибутку та завдання їх фінансового аналізу.</li> <li>2. Дослідити фактори, що впливають на формування валового прибутку.</li> <li>3. Здійснити факторний аналіз прибутку від операційно діяльності.</li> <li>4. Здійснити факторний аналіз прибутку до оподаткування.</li> <li>5. Здійснити факторний аналіз чистого прибутку.</li> <li>6. Дослідити суть і завдання факторного аналізу рентабельності активів.</li> <li>7. Дослідити суть і завдання факторного аналізу рентабельності власного капіталу</li> </ol>
	<p><b>Тема: Аналіз ділової активності та інвестиційної привабливості підприємства</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Розглянути ділову активність як комплексну характеристику діяльності підприємств</li> <li>2. Здійснити аналіз економічного зростання підприємства.</li> <li>3. Дослідити інтегральні моделі інвестиційної привабливості підприємства.</li> <li>4. Розглянути особливості аналізу інвестиційної привабливості акціонерного товариства.</li> </ol>
	<p><b>Тема: Аналіз ймовірності банкрутства підприємства</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Виявити причини неплатоспроможності підприємств.</li> <li>2. Дослідити методи встановлення банкрутства підприємства.</li> <li>3. Здійснити оцінку ймовірності банкрутства підприємства.</li> <li>4. Оцінити санаційну спроможність підприємства.</li> <li>5. Дослідити законодавчі основи проведення фінансового оздоровлення підприємств-банкрутів.</li> </ol>
	<p><b>Тема: Комплексний аналіз фінансового стану</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Розглянути структуру й основні вимоги до інформаційної бази комплексного фінансового аналізу.</li> <li>2. Дослідити сфери застосування різних методик комплексного фінансового аналізу.</li> <li>3. Виявити основні критерії ранжування сукупності фінансових показників і коефіцієнтів.</li> <li>4. З'ясувати особливості оцінки інтегрального показника фінансового стану підприємства.</li> <li>5. Визначити проблемні питання організації комплексного аналізу на основі порівняння розрахункових фінансових показників з еталоном.</li> </ol>

\*Самостійна робота студентів з дисципліни «Фінансовий аналіз» направлена на узагальнення, засвоєння і закріплення знань та включає такі види робіт як опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, вирішення практичних ситуацій.

Результати самостійної роботи здобувача оцінюються викладачем на практичних заняттях у межах розподілу балів за кожну тему. При оцінюванні враховується: повнота

розкриття матеріалу теми, використання довідкових джерел, логіка викладення матеріалу, навички критичного та творчого мислення.

### **Методи навчання**

#### Методи формування професійної компетентності:

- вербальні методи (лекція, дискусія, бесіда, пояснення, консультація тощо);
- практичні методи (практичні роботи);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, законодавчо-нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, web-конференції, вебіари тощо);
- самостійна робота за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

#### Методи формування практичних умінь і навичок:

- наочні методи (розв'язування практичних ситуацій та аналітичні висновки);
- виконання практичних завдань з переліку завдань для самостійної роботи студентів;
- вербальні методи (дискусія).

### **Система контролю та оцінювання**

#### Методи поточного контролю знань:

- усне опитування (в тому числі експрес-опитування, індивідуальне опитування, фронтальне опитування);
  - письмові роботи;
  - тестування;
  - розробка та захист презентацій;
  - розв'язування практичних ситуацій;
  - виконання практичних завдань та аналітичних висновків, їх захист.
- Форма підсумкового контролю - екзамен.

### **Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю**

#### **Критерії оцінювання:**

**при усних відповідях:** повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки; вміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

**при виконанні письмових завдань:** повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, вміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

**Дедлайни та перескладання.** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

**Відвідування занять.** Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Максимальна оцінка знань здобувача під час навчальних занять за кожну тему наведена в таблиці.

### Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількість балів (екзамен)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль №2					40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати під час навчальних занять за кожен модуль (опитування, тестування, розв'язання задач), виконання завдань для самостійної роботи – 6 балів. Кількість балів за змістовий модуль дорівнює сумі балів, отриманих за кожен модуль. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 24; 2 модуль – 36 (разом – 60 балів).

Загальна (максимальна) кількість балів, яку студент може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену).

#### Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання)

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі екзамену і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Екзаменаційний білет містить одне теоретичне питання з дисципліни, 4 тестових завдання, глосарій і одне практичне завдання з пройденого матеріалу. У 40 балів, що можливо отримати на екзамені входить: 1 теоретичне питання (14 балів), 4 тести по 1,5 бали (сумарно 6), визначення 5 термінів - по 1,4 бали (сумарно 7 балів) та практичне завдання (13 балів). У випадку не повної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання. Практичне завдання оцінюється таким чином: 13 балів – за повністю вирішене практичне завдання; 9 – за правильно вказані формули та методика розрахунку, однак неправильне розв'язання; 7 – за правильно вказані формули чи методика розрахунку, однак не має числового розв'язку; 5 – за правильний хід обчислення чи вирішення завдання, однак не виконаний в повному обсязі. В іншому випадку практична ситуація оцінюється в 0 балів. У випадку отримання менше 50 балів за результатами поточного та підсумкового контролю, здобувач вищої освіти обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

#### Оцінка передбачає такі знання та вміння:

Оцінка	Знання	Вміння
--------	--------	--------

<p>5 (відмінно) А (90 – 100)</p>	<p>Здобувач вищої освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– має всебічні і глибокі знання навчального матеріалу за програмою дисципліни;</li> <li>– засвоїв знання щодо теоретичних засад фінансового управління;</li> <li>– глибоко розуміє основну літературу та сучасні публікації з проблем фінансового менеджменту.</li> </ul>	<p>Здобувач вищої освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– вміє вільно виконувати практичні завдання, передбачені програмою;</li> <li>– вміє використовувати додаткову літературу, грамотно викладати програмний матеріал;</li> <li>– дає вичерпні, повні, грамотні відповіді на програмні запитання;</li> <li>– демонструє навички творчого мислення.</li> </ul>
<p>4 (дуже добре) В (80-89)</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– показав повні знання навчального матеріалу за програмою курсу, здатний до їхнього поповнення та оновлення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності;</li> <li>– опрацював основну літературу, ознайомився з додатковою літературою, рекомендовану програмою.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– успішно виконав передбачені програмою практичні завдання без суттєвих зауважень;</li> <li>– вміє використовувати на практиці програмні настанови, розв'язувати тестові завдання.</li> </ul>
<p>4 (добре) С (70-79)</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– показав достатні знання навчального матеріалу за програмою курсу, має здатність до їхнього поглиблення в процесі подальшого навчання і практичної діяльності;</li> <li>– опрацював основну літературу, рекомендовану програмою.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– вдало виконав передбачені програмою практичні завдання без критичних зауважень;</li> <li>– здатний використовувати на практиці програмні настанови, розв'язувати тестові завдання.</li> </ul>
<p>3 (задовільно) D (60-69)</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– має достатні знання тільки основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і наступної роботи за спеціальністю;</li> <li>– ознайомився з основною літературою, рекомендовану програмою.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– виконав практичні завдання в межах програмних вимог;</li> <li>– допускає неточності при розв'язанні тестів, виконанні практичних завдань.</li> <li>– не в повній мірі здатний пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.</li> </ul>
<p>3 (задовільно) Е (50-59)</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– має знання тільки основного програмного матеріалу в обсязі, який дозволяє подальше навчання;</li> <li>– ознайомився з основною літературою, рекомендовану програмою.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– виконав практичні завдання в межах програмних вимог;</li> <li>– допускає упущення, неточності та помилки при розв'язанні тестів, виконанні практичних завдань.</li> <li>– не може пов'язати теоретичний матеріал з практичними завданнями.</li> </ul>

2 (незадовільно) з можливістю перескладання FX (35-49)	<ul style="list-style-type: none"> <li>– не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни;</li> <li>– допускає грубі помилки у відповідях;</li> <li>– має недостатній рівень знань для самостійного оволодіння програмним матеріалом без додаткової підготовки.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– допускає принципові помилки під час вирішення передбачених програмою практичних завдань;</li> <li>– показує невміння орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.</li> </ul>
2 (незадовільно) з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання F (1-34)	<ul style="list-style-type: none"> <li>– не володіє системою знань навчального матеріалу дисципліни;</li> <li>– допускає неприпустимі помилки у відповідях;</li> <li>– має рівень знань, який не дозволяє самостійно оволодіти програмним матеріалом та вимагає додаткового прослуховування дисципліни.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– не вміє вирішувати передбачені програмою практичні завдання;</li> <li>– не вміє орієнтуватися в основній літературі і нормативних матеріалах.</li> </ul>

**Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів**

1. Мета, завдання та напрямки фінансового аналізу.
2. Предмет та об'єкт фінансового аналізу.
3. Зміст та функції фінансового аналізу.
4. Види фінансового аналізу.
5. Основні правила аналізу фінансових звітів.
6. Спеціальні прийоми фінансового аналізу.
7. Формалізовані та неформалізовані методи фінансового аналізу.
8. Основні типи моделей фінансового аналізу.
9. Інформаційна база фінансового аналізу.
10. Характеристика основних форм фінансової звітності.
11. Економічна сутність і структура майна підприємства.
12. Характеристика балансу підприємства, його негативні та позитивні статті.
13. Методика зіставлення зміни валюти балансу зі змінами фінансових результатів при загальній оцінці фінансового стану підприємства.
14. Основні методи аналізу майна підприємства.
15. Порівнюючий аналітичний баланс і його характеристика.
16. Аналіз необоротних активів (майна) підприємства.
17. Показники якісної оцінки основних засобів.
18. Аналіз стану та використання оборотних активів
19. Аналіз показників майнового стану підприємства.
20. Класифікація джерел формування капіталу та значення їх аналізу.
21. Аналіз структури джерел формування капіталу підприємства.
22. Аналіз вартості капіталу підприємства.
23. Аналіз ефективності використання капіталу.
24. Сутність грошового потоку та значення його аналізу.
25. Аналіз руху грошових потоків.
26. Методи аналізу грошових потоків.
27. Поняття та розрахунок фінансового та операційного циклу.
28. Прогнозування грошових надходжень та витрат.
29. Фінансова стійкість та значення її аналізу.
30. Визначення типу фінансової стійкості підприємства.

31. Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості, визначення величини власного оборотного капіталу.
32. Аналіз відносних показників фінансової стійкості. Коефіцієнти: автономії, фінансової залежності, співвідношення залучених і власних коштів, мобільності.
33. Аналіз відносних показників фінансової стійкості. Коефіцієнти: маневреності власного капіталу, забезпечення власним оборотним капіталом запасів, коефіцієнт виробничих фондів.
34. Аналіз відносних показників фінансової стійкості. Коефіцієнти: довгострокового залучення позикових коштів, структури довгострокових вкладень, короткострокової заборгованості.
35. Оцінювання фінансової стійкості на основі показників грошового потоку.
36. Визначення зони безпечності підприємства.
37. Сутність платоспроможності та ліквідності.
38. Аналіз ліквідності балансу.
39. Аналіз показників ліквідності
40. Групування активів за ступенем ліквідності.
41. Групування пасивів за ступенем зростання строків погашення зобов'язань.
42. Формування чистого прибутку суб'єкта господарювання.
43. Аналіз рівнів, динаміки і структури фінансових результатів.
44. Факторний аналіз прибутку від операційної діяльності.
45. Аналіз рентабельності.
46. Факторний аналіз рентабельності реалізації продукції.
47. Аналіз рентабельності капіталу.
48. Аналіз рентабельності власного капіталу.
49. Аналіз рентабельності виробничих засобів.
50. П'ятифакторна модель рентабельності власного капіталу.
51. Сутність ділової активності підприємства та показники, що її характеризують.
52. Послідовність аналізу основних показників ділової активності.
53. Аналіз стійкості економічного зростання.
54. Аналіз ефективності та інвестиційної привабливості підприємства.
55. Сутність, цілі та значення аналізу ймовірності банкрутства.
56. Методика діагностики банкрутства, що діє в Україні.
57. Багатофакторні формалізовані моделі діагностики банкрутства підприємства.
58. Сутність та значення проведення комплексного фінансового аналізу.
59. Етапи моделі обробки вхідної інформаційної бази.
60. Методичні основи проведення комплексної оцінки фінансового стану підприємств.
61. Визначення узагальнюючого показника фінансового стану підприємств.

### **Зарахування результатів неформальної освіти**

Зарахування результатів неформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці освітнього компонента відбувається згідно діючого в Університеті «Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» <https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>

### **Рекомендована література:**

#### **Основна:**

1. Дропа Я. Б. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Львів :ЛНУ імені І. Франка, 2023. 238 с.
2. Косова Т. Д. Фінансовий аналіз: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2023 р. 440 с.
3. Марусяк Н. Л. Фінанси підприємств: навч. посібник. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 176 с.

4. Марусяк Н. Л. Фінансовий аналіз .Фінанси та фінансове посередництво : підручник у трьох томах. Том 3 / за ред. проф. П. О. Нікіфорова, доц. Н. А. Бак. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. 204 с. С.155-203.С.101-154. <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/11042>
5. Приймак С.В. Фінансовий аналіз. Практикум : навчальний посібник Львів, 2021. 264 с.
6. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / І. П. Ткаченко, С. А. Фрунза, Т. Ф. Штець. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2023. 346 с.
7. Фінансовий аналіз: навч. посібник / уклад.: Н.Л. Марусяк. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 170 с.
8. Фінансовий аналіз: метод. вказ. / уклад.: Н.Л. Марусяк, М.Г. Марич. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 76 с.
9. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / О. А. Магопець, Н. С. Шалімова, О. М. Черновол ; М-во освіти і науки України, Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. , 2-ге вид., випр. та доп.. Кропивницький: ЦНТУ, 2022. 230 с. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/4c90838a-0458-4495-8ee4-99315ea851c4/content>
10. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / А. І. Склабінська, С. А. Дращиця, Л. Д. Федорук ; за загальною ред. д. е. н., проф. М. П. Войнаренка. Львів : «Новий Світ-2000», 2025. 342 с.
11. Фінансовий аналіз: навч. посібник / Р. Б. Сокольська, В. Д. Зелікман, Т. В. Акімова та ін. Х.: Видавництво Іванченка І. С. 2024. 151 с.
12. Череп А. В., Гамова О.В., Козачок І. А. Фінансовий аналіз. навчальний посібник. К.: Кондор, 2020. 277 с.

#### Допоміжна

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” № 996-XIV від 16.07.1999. Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
2. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. № 2597-VIII у редакції від 16.08.2020, підстава 738-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#n1753>
3. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства. затверджених наказом Міністерства економіки України № 14 від 19.01.2006 р., у редакції наказу Міністерства економіки України № 1361 від 26.10.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06#Text>
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
5. Марусяк Н.Л. Аналіз фінансового стану як ефективний інструмент управління фінансовою діяльністю підприємств в умовах війни. Економіка та суспільство. 2025. № 71. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5515>
6. Марусяк Н. Л. Фінансові ризики та їх вплив на фінансовий стан підприємства. *Ефективна економіка* 2024. № 1 URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/2885>
7. Марусяк Н. Л. Харовська А. В. Оцінка фінансової стійкості лісогосподарського підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2023. № 3. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/investplan/article/view/1058>
8. Марусяк Н.Л., Бак Н.А. Фінансова безпека підприємства та загрози її втрати в сучасному економічному середовищі. Економіка та держава. 2022. № 2. С. 109-113. URL : <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=5132&i=17>
9. Марусяк Н. Л., Оробець М. В. Аналіз формування та використання капіталу телекомунікаційного підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2022. № 2. С. 113–119. URL:[http://www.investplan.com.ua/pdf/2\\_2022/19.pdf](http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2022/19.pdf)

10. Марусяк Н. Л. Особливості забезпечення фінансової безпеки комунальних підприємств Інфраструктура ринку. Випуск 80, 2024. С. 85-89. [http://www.market-infr.od.ua/journals/2024/80\\_2024/17.pdf](http://www.market-infr.od.ua/journals/2024/80_2024/17.pdf)
11. Марусяк Н. Л., Шум Ю. О. Оцінка фінансово стану телекомунікаційного підприємства для забезпечення стійкого розвитку в сучасних динамічних конкурентних умовах. Ефективна економіка. 2021. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9740>
12. Марусяк Н. Шупер А. Оцінка фінансового стану машинобудівного підприємства з метою підвищення ефективності його функціонування. Економіка та суспільство, № 33. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/838>
13. Марусяк Н.Л. Цифровізація фінансового планування на підприємстві: стратегічний підхід до забезпечення сталого економічного розвитку. Ефективна економіка. 2025. № 4. <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/6261/6337>
14. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені Наказом Мінфіну України від 28.03.2013 р. №433. URL: [http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art\\_id=382859&cat\\_id=293536](http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=382859&cat_id=293536)
15. Міжнародні стандарти фінансової звітності /Текст Міжнародних стандартів фінансової звітності, включаючи Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та Тлумачення (КТМФЗ, ПКТ), виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зі змінами станом на 1 січня 2012 року.
16. Податковий кодекс України Закон України від 02.12.10 р. № 275-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
17. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» (П(С)БО 7) затверджено наказом Мінфіну від 27.04.2000 № 92 URL: <https://zakon.help/law/92/>.
18. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» (П(С)БО 8) затверджено наказом Мінфіну від 18.10.1999 № 242. URL: <https://zakon.help/law/242/>.
19. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» (П(С)БО 15) затверджено наказом Мінфіну від 29 листопада 1999 року № 290. URL: <https://zakon.help/law/290/>
20. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» (П(С)БО 16) затверджено наказом Мінфіну від 31 грудня 1999 року № 318 URL: <https://zakon.help/law/318/>
21. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 “Зобов'язання” URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>
22. Про внесення змін до положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 “Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва” URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0189-11#Text>

### **Інформаційні ресурси**

#### Офіційні сайти органів державного управління України:

1. Державна аудиторська служба України : *веб-сайт*. URL: <https://dasu.gov.ua/>
2. Державна служба статистики України: *веб-сайт*. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Державна служба фінансового моніторингу України: *веб-сайт*. URL: [www.sdfm.gov.ua](http://www.sdfm.gov.ua)
4. Міністерство фінансів України: *веб-сайт*. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
5. Національний банк України: *веб-сайт*. URL: <http://www.nbu.gov.ua>
6. Нормативно-правова база України: *веб-сайт*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>

#### Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек в Україні:

1. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. *веб-сайт*. URL: <http://www.library.chnu.edu.ua/>
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: *веб-сайт*. URL: [www.nbuv.gov.ua](http://www.nbuv.gov.ua)

3. Національна парламентська бібліотека: *веб-сайт*. URL: [www.alpha.rada.kiev.ua](http://www.alpha.rada.kiev.ua)

### **Політика академічної доброчесності**

Дотримання політики щодо академічної доброчесності студентами при вивченні навчальної дисципліни регламентуються наступними нормативними документами ЧНУ:

1. Правила академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича <https://www.chnu.edu.ua/media/lnojdab4/pravya-akademichnoi-dobrochesnosti.pdf>
2. Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича [https://www.chnu.edu.ua/media/f5eobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu\\_2024.pdf](https://www.chnu.edu.ua/media/f5eobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf)
3. Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>

Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.